

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 10 FEBRUARIE 1983*

**Marele Ducat al Luxemburgului
împotriva
Parlamentului European**

„Sediul și locul de muncă al Parlamentului“

Cauza 230/81

În cauza 230/81,

MARELE DUCAT AL LUXEMBURGULUI, reprezentat de agent Joseph Weiland, director al Direcției de relații economice internaționale din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, asistat de către André Elvinger, avocat în baroul din Luxemburg, Jean Boulouis, profesor la Universitatea de Drept, Economie și Științe Sociale din Paris, și Francis Jacobs din Middle Temple, barrister, cu domiciliul ales la cabinetul lui André Elvinger,

reclamant,

împotriva

PARLAMENTULUI EUROPEAN, reprezentat de secretarul general Hans-Joachim Opitz, directorul general Francesco Pasetti-Bombardella și consilierul juridic Roland Bieber în calitate de agenți, asistați de Alessandro Migliazza, profesor la Universitatea din Milano, cu domiciliul la cabinetul secretarului general al Parlamentului European, plateau du Kirchberg, Luxemburg,

pârât,

având ca obiect anularea rezoluției Parlamentului European din 7 iulie 1981 privind sediul instituțiilor Comunității Europene și în special al Parlamentului European (JO C 234, p. 22),

CURTEA,

compusă din J. Mertens de Wilmars, președinte, P. Pescatore, A. O'Keefe și U. Everling, președinți de cameră, Mackenzie Stuart, G. Bosco, O. Due, K. Bahlmann și Y. Galmot, judecători,

avocat general: G. F. Mancini
grefier: P. Heim

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

HOTĂRÂRE

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 7 august 1981, Marele Ducat al Luxemburgului a introdus, în temeiul articolului 38 din Tratatul CECO și, subsidiar, în temeiul articolului 173 din Tratatul CEE și articolului 146 din Tratatul CEEA, o acțiune pentru anularea rezoluției din 7 iunie 1981 a Parlamentului European privind sediul instituțiilor Comunității Europene și în special al Parlamentului European (JO C 234, p. 22, 14.9.1981).

2 În temeiul articolului 77 din Tratatul CECO, precum și articolului 216 din Tratatul CEE și articolului 189 din Tratatul CEEA, sediul instituțiilor comunitare este stabilit prin acordul comun al statelor membre. Cu toate acestea, ele nu au adoptat nici o decizie de stabilire a sediului Parlamentului European și al altor instituții și s-au limitat la a stabili locuri de muncă provizorii.

3 Ca urmare a deciziei adoptate de miniștrii afacerilor externe din statele membre, la 25 iulie 1952, la intrarea în vigoare a Tratatului CECO, Înalta Autoritate și Curtea de Justiție au început lucrările la Luxemburg, iar Adunarea a început să-și țină sesiunile plenare la Strasbourg. Cu toate acestea, secretariatul acesteia a fost stabilit la Luxemburg, oraș în care se reunea, de asemenea, Consiliul Comunității Europene a Cărbunelui și a Oțelului și unde erau instalate birourile acestuia și cele ale Înaltei Autorități. Miniștrii afacerilor externe, reuniți la 7 ianuarie 1958, cu ocazia intrării în vigoare a Tratatelor CEE și CEEA, după ce „au convenit să reunească în același loc toate organizațiile europene din cele șase țări, de îndată ce această concentrare va fi realizabilă efectiv și în conformitate cu dispozițiile tratatelor“, au decis, printre altele, că „Adunarea se va reuni la Strasbourg“. După ce consiliile și comisiile prevăzute de aceste tratate s-au stabilit la Bruxelles, comisiile și grupurile politice ale Parlamentului European au început să desfășoare o mare parte din reuniunile lor în acest oraș.

4 Tratatul de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice a Comunităților Europene din 8 aprilie 1965, intrat în vigoare la 1 iulie 1967, a avut drept consecință o regroupare a serviciilor acestor instituții și, prin urmare, un transfer al personalului Înaltei Autorități a CECO la Bruxelles. Articolul 37 din tratat a prevăzut că, fără a aduce atingere articolului 77 din Tratatul CECO, articolului 216 din Tratatul CEE și articolului 189 din Tratatul CEEA, reprezentanții guvernelor statelor membre adoptă „dispozițiile necesare în vederea reglementării anumitor probleme specifice ale Marelui Ducat al Luxemburgului care rezultă din crearea unui Consiliu unic și a unei Comisii unice“.

5 Pe baza acestui articol, reprezentanții guvernelor statelor membre au adoptat, la semnarea tratatului menționat, decizia privind instalarea provizorie a anumitor instituții și a anumitor servicii ale Comunităților (JO L 152, 1967, p. 18), intrată în vigoare la aceeași dată cu Tratatul din 8 aprilie 1965. Articolul 1 al acestei decizii prevede că

„Luxemburg, Bruxelles și Strasbourg rămân locuri de muncă provizorii ale instituțiilor Comunităților.“

Decizia a prevăzut desfășurarea la Luxemburg a unor sesiuni ale Consiliului și instalarea la Luxemburg a anumitor instituții, organisme și servicii comunitare. În ceea ce privește Parlamentul European, articolul 4 prevede că

„Secretariatul general al Adunării și birourile sale rămân la Luxemburg“.

Conform articolului 12,

„sub rezerva dispozițiilor anterioare, prezenta decizie nu afectează locurile de muncă provizorii ale instituțiilor și ale serviciilor Comunităților Europene, astfel cum rezultă din deciziile anterioare ale guvernelor“.

6 Începând cu luna iulie 1967, Parlamentul a stabilit practica de a ține o parte din perioadele de sesiune ale Parlamentului la Luxemburg, numărul zilelor de sesiune ale Parlamentului la Luxemburg atingând chiar aproximativ jumătate din numărul total al zilelor de sesiune pentru anii 1975- 1978. La cererea Parlamentului, localurile și incintele necesare pentru desfășurarea sesiunilor plenare și a reuniunilor comisiilor și grupurilor politice au fost prevăzute în clădirile construite pentru Parlament de către autoritățile luxemburgheze. În 1971, 1973 și 1978, această practică de desfășurare a perioadelor de sesiune la Luxemburg a făcut obiectul protestelor din partea guvernului francez pe lângă Parlament.

7 Ca urmare a semnării actului privind alegerea reprezentanților în Adunare prin sufragiu universal direct, președintele Parlamentului a informat președintele Consiliului, prin scrisoarea din 6 iulie 1977, în legătură cu problemele de funcționare pe care le presupunea pentru Parlament, în perspectiva alegerii sale prin sufragiu universal și a sporirii numărului de membri, existența a trei locuri de muncă. În răspunsul său din 22 septembrie 1977, președintele Consiliului a informat Parlamentul că guvernele statelor membre estimau că nu era necesar să se modifice, nici în drept și nici în fapt, dispozițiile în vigoare în prezent referitoare la locurile de muncă provizorii ale Adunării, respectiv Strasbourg și Luxemburg, unde rămăneau secretariatul general și birourile sale, întrucât comisiile parlamentare se obișnuiseră să se întâlnească la Bruxelles, cu minimumul de infrastructură necesară pentru a asigura desfășurarea acestor sesiuni.

8 După alegerea sa prin sufragiu universal direct, Parlamentul a ținut primele perioade de sesiune, între iulie 1979 și iunie 1980, la Strasbourg. După realizarea unui nou mare hemiciclu la Luxemburg, construit la cererea Parlamentului, la Luxemburg s-au ținut patru perioade de sesiune, între iunie 1980 și februarie 1981.

9 La 20 noiembrie 1980, Parlamentul a adoptat o rezoluție conform căreia, preocupat fiind de condițiile materiale și de costurile financiare ale funcționării sale și dornic să înceteze regimul provizoriu privind locurile de muncă, a cerut guvernelor statelor membre să adopte decizia referitoare la sediul său până la 15 iunie 1981, afirmând că, în lipsa unei astfel de decizii, Parlamentul nu ar avea altă alegere decât să adopte chiar el dispozițiile necesare pentru a îmbunătăți condițiile de muncă.

10 La 12 ianuarie 1981, plenul Adunării Parlamentare a respins calendarul perioadelor de sesiune stabilit de biroul său pe motiv că respectivul calendar prevedea două perioade de sesiune la Luxemburg în cursul primului semestru. Aceasta a decis să supună votului Adunării Plenare calendarul perioadelor de sesiune din anul 1981 și să păstreze perioada de sesiune din iulie în Strasbourg. În conformitate cu această rezoluție, o propunere referitoare la calendarul și la locurile de sesiune pentru anul 1981, incluzând perioadele de sesiune exclusiv la Strasbourg în cel de-al doilea semestru al anului 1981, a fost supusă Parlamentului și aprobată de acesta la 13 martie 1981.

11 Ca urmare a unui memorandum al guvernului francez, care subliniase dificultățile cu care se confruntă Adunarea pentru a-și asuma sarcinile care îi sunt conferite prin tratate, din cauza dispersării locurilor de muncă în care aceasta își desfășoară activitățile, reprezentanții guvernelor statelor membre s-au reunit, la sfârșitul anului 1980 și la începutul anului 1981, în cadrul Conferinței privind sediul instituțiilor comunitare. Această conferință a estimat că încă existau divergențe între punctele de vedere și că dintre diferitele soluții imperfecte cea mai satisfăcătoare era cea de *statu quo*, respectiv desemnarea unui anumit număr de locuri de muncă provizorii. La 23 și 24 martie 1981, șefii de stat și de guvern ai statelor membre, reuniți cu ocazia Consiliului European la Maastricht, au decis, prin urmare, în unanimitate să „confirme *statu quo*-ul în ceea ce privește locurile de muncă provizorii ale instituțiilor europene“. Luând act de această decizie, conferința privind sediul instituțiilor s-a încheiat la 30 iunie 1981 și a reafirmat poziția guvernelor statelor membre, conform căreia stabilirea sediului instituțiilor este de competența lor exclusivă. De asemenea, aceasta a constatat că decizia adoptată la Maastricht era o exercitare a acestei competențe și nu prejudiciază stabilirea sediului instituțiilor.

12 La 7 iulie 1981, Parlamentul a adoptat rezoluția în litigiu. În această rezoluție, acesta arată, în special, că nu pune la îndoială drepturile și obligațiile guvernelor statelor membre în domeniu, că dificultățile care rezultă din dispersarea locurilor sale de muncă în trei orașe diferite fac esențială concentrarea muncii sale într-un singur loc și că nerespectarea de către guvernele statelor membre a datei limită de 15 iunie 1981 îl constrânge să-și îmbunătățească propriile condiții de muncă. După ce și-a afirmat dreptul „de a se reuni și de a lucra în locul ales“, Parlamentul invită, în rezoluția sa, guvernele statelor membre să respecte obligația conferită lor prin tratate și să fixeze un sediu unic pentru instituții, estimează că este esențial să se concentreze munca sa într-un singur loc, și

„[...]”

3. decide, în așteptarea fixării definitive a unui loc unic pentru sesiunile și reuniunile Parlamentului European:

a) să țină sesiunile plenare la Strasbourg;

b) să organizeze, în general, la Bruxelles reuniunile comisiilor și ale grupurilor sale politice;

c) că funcționarea secretariatului și a serviciilor tehnice ale Parlamentului trebuie revizuită pentru a îndeplini cerințele menționate la literele (a) și (b), în special pentru a împiedica deplasarea constantă a unei mari părți din efectivele Parlamentului;

- întrucât, în acest scop, este necesar să se facă apel, pe cât posibil, la mijloacele de telecomunicații cele mai moderne, atât pentru contactele personale cât și pentru transmiterea de documente,
- că, de asemenea, este necesar să se utilizeze tehnicile cele mai avansate pentru a facilita cooperarea între instituții, în timp ce legăturile rutiere, feroviare și aeriene între principalele centre ale activității comunitare trebuie îmbunătățite;
- că, sub egida președintelui și a biroului lărgit, organele competente ale Parlamentului vor preciza măsurile care urmează să fie luate și vor evalua costul lor; înainte de sfârșitul anului, acestea vor prezenta Parlamentului un raport însoțit de propunerile care se impun.“

Cu privire la admisibilitate

13 Împotriva acțiunii introduse de Marele Ducat al Luxemburgului pentru anularea acestei rezoluții, Parlamentul a invocat mai multe excepții de inadmisibilitate, care trebuie examinate în primul rând.

1. Cu privire la deschiderea unei căi de atac împotriva unui act al Parlamentului

14 Conform Parlamentului, acțiunea este inadmisibilă întrucât nici articolul 38 din Tratatul CECO, nici articolul 173 din Tratatul CEE și nici articolul 136 din Tratatul CEEA nu deschid o cale de atac împotriva actelor Parlamentului în speță. În ceea ce privește articolul 38 din Tratatul CECO, acest fapt rezultă din faptul că Parlamentul a făcut, prin rezoluția în litigiu, uz unic și indivizibil de competențele sale care rezultă din trei tratate, astfel încât rezoluția nu poate fi anulată numai în temeiul Tratatului CECO. De asemenea, Parlamentul s-a referit la principiul separării puterilor și a subliniat că rezoluția în cauză se bazează pe competența Parlamentului de a organiza în mod suveran modul în care își îndeplinește sarcinile.

15 Conform guvernului luxemburghez, recurgerea la articolul 38 din Tratatul CECO nu este exclusă decât pentru actele referitoare la un domeniu care este în mod specific și exclusiv de competența Tratatelor CEE sau CEEA. De asemenea, articolele 173 din Tratatul CEE și 136 din Tratatul CEEA, pe care se bazează recursul cu titlu subsidiar, ar trebui interpretate într-o manieră extensivă, în lumina competențelor sporite ale Parlamentului, pentru a evita lacune în protecția legală asigurată de Curte.

16 Potrivit articolului 38 primul paragraf din Tratatul CECO, „la cererea unui stat membru sau a Înaltei Autorități, Curtea poate să anuleze hotărârile Adunării sau ale Consiliului”. Prin urmare, nu se pune la îndoială posibilitatea ca un stat membru să sesizeze Curtea în legătură cu o acțiune împotriva actelor Parlamentului cu privire la acest tratat. Cu toate acestea, această posibilitate este limitată, în temeiul paragrafului al treilea de la articolul 38 al Tratatului CECO, numai la motivele bazate pe necompetență și încălcarea normelor materiale.

17 În temeiul articolului 173 primul paragraf din Tratatul CEE și al articolului 146 primul paragraf din Tratatul CEEA, Curtea „controlează legalitatea actelor Consiliului și ale Comisiei” și este competentă în acest sens pentru a se pronunța cu privire la acțiunile „introduse de un stat membru, de Consiliu sau de Comisie”. O implicare activă sau pasivă a Parlamentului în litigiul înaintea Curții nu este prevăzută în mod expres de aceste articole.

18 În temeiul convenției referitoare la anumite instituții comune Comunităților Europene din 25 martie 1957, atribuțiile și competențele pe care cele trei tratate le atribuie Parlamentului și Curții sunt exercitate „în condițiile prevăzute de aceste tratate”. Diferențele existente în această privință în diferitele tratate nu au fost, prin urmare, înlăturate prin crearea acestor instituții comune.

19 Parlamentul unic fiind o instituție comună celor trei Comunități, acesta acționează în mod necesar în domeniul celor trei tratate, inclusiv în domeniul Tratatului CECO, atunci când adoptă o rezoluție privind funcționarea sa instituțională și organizarea secretariatului său. Reiese că competențele Curții și căile de atac prevăzute la articolul 38 primul paragraf din tratat sunt aplicabile unor acte, precum rezoluția în litigiu, care se referă, în mod simultan și indivizibil, la domeniile de aplicare ale celor trei tratate.

20 Ținând seama în speță de aplicabilitatea articolului 38 primul paragraf din Tratatul CECO, nu este necesar să se examineze dacă principiile privind respectarea legalității și a controlului exercitat în acest sens de către Curte, astfel cum sunt consacrate de articolele 164 din Tratatul CEE și 136 din Tratatul CEEA, necesită ca articolele 173 din Tratatul CEE și 146 din Tratatul CEEA să fie interpretate în sensul că Parlamentul poate fi parte la litigiul înaintea Curții.

21 Prin urmare, această excepție trebuie respinsă.

2. Cu privire la calitatea Marelui Ducat al Luxemburgului de a introduce o acțiune

22 Parlamentul a susținut că acțiunea este inadmisibilă pentru că a fost introdusă de un singur membru deoarece dreptul de a stabili sediul aparține tuturor statelor membre care acționează de comun acord. O astfel de acțiune ar trebui să fie introdusă de toate statele membre sau de către Comisie. De asemenea, introducerea unei acțiuni ar fi contrară principiului de „estoppel”, în sensul că statele membre, inclusiv Luxemburgul, nu ar face tot ce este necesar pentru a ajunge la un acord cu privire la sediul Parlamentului, și ar împiedica Luxemburgul să recurgă la acțiuni în justiție.

23 Guvernul luxemburghez subliniază că, în conformitate cu articolul 38 din Tratatul CECO, statele membre nu sunt obligate să aducă vreo dovadă a calității sau a interesului lor de a acționa. În orice caz, fiecare dintre statele membre are dreptul de a acționa în justiție și, prin urmare, poate sesiza individual Curtea. Doctrina „estoppel“ din dreptul internațional nu se aplică în cadrul dreptului comunitar. De asemenea, guvernul luxemburghez nu poate fi considerat responsabil pentru o eventuală omisiune a guvernelor statelor membre întrucât nu i se poate imputa eșecul dezbaterilor la care acesta a participat în mod activ.

24 Este necesar să se sublinieze că articolul 38 alineatul (1) din Tratatul CECO prevede anularea hotărârilor Parlamentului sau ale Consiliului „la cererea unuia dintre statele membre sau a Înaltei Autorități“. Spre deosebire de dispozițiile care deschid căi de atac pentru societăți și asociații, astfel cum este articolul 33 al doilea paragraf din Tratatul CECO, exercitarea dreptului la acțiune de către un stat membru sau de către Înalta Autoritate nu depinde de o altă condiție suplimentară care presupune justificarea unui interes sau calități de a acționa.

25 Prin urmare, calea de atac prevăzută de articolul 38 alineatul (1) este deschisă fiecăruia dintre statele membre în mod individual, iar admisibilitatea unei acțiuni introduse în temeiul acestui articol nu depinde de participarea altor state membre sau a Comisiei în procedura în fața Curții.

26 Orice omisiune a statelor membre în ansamblul lor de a face uz de competențele lor nu poate exclude, prin urmare, admisibilitatea unei acțiuni vizând o pretinsă uzurpare de către Parlament a acestor competențe. De altfel, întrucât este vorba despre probleme privind structura instituțională a Comunității, admisibilitatea unei acțiuni a unui stat membru nu depinde de eventualele omisiuni sau erori anterioare ale guvernelor statelor membre.

27 Prin urmare, această excepție trebuie, de asemenea, respinsă.

3. Cu privire la natura juridică a rezoluției în litigiu

28 Conform Parlamentului, rezoluția în litigiu nu constituie o decizie în sensul articolului 38 din Tratatul CECO întrucât aceasta nu se referă decât la organizarea internă, precum și la cea a serviciilor ei și nu produce, prin urmare, nici un efect juridic. Este vorba de un act care derivă din competența de organizare internă a Parlamentului care, mai mult, se menține în întregime în cadrul trasat de deciziile guvernelor statelor membre.

29 Conform guvernului luxemburghez, Parlamentul, prin rezoluția în litigiu, a dorit să substituie acțiunea sa celei a guvernelor statelor membre în ceea ce privește sediul. De altfel, acesta contestă faptul că actele privind organizarea internă sunt scutite din această cauză de controlul Curții.

30 În această privință, este necesar să se observe că aprecierea efectului juridic al rezoluției în litigiu este indisociabil legată de examinarea conținutului său și de respectarea normelor de competență. Prin urmare, este necesar să se analizeze conținutul fondului cauzei.

Cu privire la fond

31 În sprijinul acțiunii sale, guvernul luxemburghez invocă, în conformitate cu articolul 38 al Tratatului CECO, două motive bazate pe necompetență precum și pe încălcarea normelor materiale.

1. Cu privire la necompetență

32 Guvernul luxemburghez susține, în primul rând, că Parlamentul nu are competența de a adopta decizii referitoare la sediul instituției, acest subiect fiind rezervat competenței statelor membre. Atât prin titlul cât și prin conținutul său, rezoluția în litigiu se referă la sediul Parlamentului, domeniu care este complet în afara competenței Parlamentului, indiferent de existența și de conținutul deciziilor statelor membre în materie. De asemenea, rezoluția în litigiu încalcă deciziile adoptate de guvernele în cauză privind locurile de muncă provizorii ale instituțiilor, decizii privind exact aceeași competență. Abandonând practica instituită a perioadelor de sesiune la Luxemburg, Parlamentul a încălcat decizia de confirmare a statu-quo-ului, adoptată de șefii de stat și de guvern ai statelor membre la Maastricht, la 23 și 24 martie 1981, precum și în cadrul conferinței privind sediul instituțiilor comunitare, la 30 iunie 1981. Prevăzând revizuirea funcționării secretariatului și a serviciilor Parlamentului în funcție de perioadele de sesiune la Strasbourg și de reuniunile comisiilor și grupurilor politice la Bruxelles, Parlamentul a încălcat articolul 4 din decizia din 8 aprilie 1965.

33 Parlamentul susține că guvernele statelor membre nu s-au folosit de competența lor de a stabili sediul și că, prin urmare, nu poate fi vorba de o uzurpare a acestei competențe. În orice caz, rezoluția în litigiu constituie, pe de o parte, o cerere cu caracter politic adresată guvernelor statelor membre și care recomandă adoptarea unor măsuri în ceea ce privește sediul, și, pe de altă parte, o măsură de organizare a funcționării interne, adoptată în conformitate cu articolele 142 din Tratatul CEE, 112 din Tratatul CEEA și 25 din Tratatul CECO. Această măsură de organizare internă respectă deciziile guvernelor statelor membre referitoare la locurile de muncă provizorii și, în special, în ceea ce privește sesiunile plenare, declarațiile miniștrilor afacerilor externe din 25 iulie 1952 și din 7 ianuarie 1958. Desfășurarea reuniunilor comisiilor și grupurilor politice la Bruxelles corespunde unei practici instituite într-un domeniu care nu este reglementat de nici un text. În rezoluția în litigiu, Parlamentul nu a adoptat nici o decizie referitoare la locația secretariatului general și nu s-a ocupat decât de buna funcționare a instituției precum și de utilizarea anumitor tehnici moderne. De asemenea, această problemă nu se referă la sediul instituției, ci la organizarea internă a Parlamentului, domeniu în care Parlamentul are dreptul și chiar obligația de a adopta măsurile corespunzătoare unei bune administrări.

a) Competența cu privire la sediu și la locul de muncă

34 Pentru a se pronunța în legătură cu această problemă, este necesar să se examineze mai întâi care sunt competențele respective ale guvernelor statelor membre și ale Parlamentului în materie.

35 În această privință, este necesar să se observe că, în temeiul articolului 77 din Tratatul CECO, precum și al articolului 216 din Tratatul CEE și articolului 189 din Tratatul CEEA, este de competența guvernelor statelor membre să stabilească sediul instituțiilor. Conferind statelor membre competența de a stabili sediul, aceste dispoziții le încredințează responsabilitatea de a completa în acest domeniu sistemul dispozițiilor instituționale prevăzut de tratate pentru a asigura astfel funcționarea Comunităților. De aici rezultă că statele membre au nu numai dreptul, ci și obligația de a exercita această competență.

36 Este un fapt obișnuit că guvernele statelor membre nu și-au îndeplinit obligația de a stabili sediul instituțiilor, în conformitate cu dispozițiile tratatelor. Cu toate acestea, astfel cum rezultă din cele menționate anterior, guvernele statelor membre au adoptat cu ocazii diferite decizii de stabilire a locurilor de muncă provizorii ale instituțiilor bazându-se pe aceeași competență și, în ceea ce privește decizia din 8 aprilie 1965, pe competența prevăzută în mod expres la articolul 37 din Tratatul de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice a Comunităților Europene, sus-menționat.

37 Cu toate acestea, este necesar să se sublinieze că, la adoptarea unor decizii provizorii, guvernele statelor membre trebuie, în temeiul normei care impune statelor membre și instituțiilor comunitare obligații reciproce de cooperare loială, inspirate în special de articolul 5 din Tratatul CEE, să respecte competența Parlamentului de a reglementa organizarea sa internă. Acestea trebuie să se asigure că astfel de decizii nu împiedică buna funcționare a Parlamentului.

38 Pe de altă parte, Parlamentul este autorizat să adopte, în temeiul atribuției sale de organizare internă care îi este conferită de articolul 25 din Tratatul CECO, precum și de articolul 142 din Tratatul CEE și articolul 112 din Tratatul CEEA, măsurile corespunzătoare pentru a asigura buna sa funcționare și desfășurarea procedurilor sale. Cu toate acestea, în temeiul obligațiilor reciproce de cooperare loială menționate anterior, deciziile Parlamentului, la rândul său, trebuie să respecte competența guvernelor statelor membre de a stabili sediul instituțiilor și deciziile adoptate provizoriu între timp.

39 De asemenea, este necesar să se sublinieze faptul că în domeniul respectiv competența guvernelor statelor membre nu afectează competența specifică Parlamentului de a discuta în legătură cu orice problemă care interesează Comunitățile, de a adopta rezoluții privind astfel de probleme și de a solicita guvernelor să acționeze.

40 Rezultă că nu se poate considera că Parlamentul și-a depășit competența numai ca urmare a faptului că a adoptat o rezoluție privind „sediul instituțiilor Comunității Europene și în special al Parlamentului European“ referindu-se la problema locului de muncă. Pentru a constata dacă Parlamentul și-a depășit competența pentru a adopta

rezoluția în litigiu, este necesar să se examineze conținutul acesteia și, în special, alineatul (3), având în vedere obligația menționată anterior de respectare a competențelor respective ale statelor membre și ale Parlamentului în domeniu.

b) Cu privire la sesiunile plenare

41 În primul rând, rezoluția în litigiu decide, la alineatul (3) paragraful (a), că, în așteptarea stabilirea definitive a unui loc unic pentru sesiunile și reuniunile Parlamentului European, sesiunile sale plenare se țin la Strasbourg.

42 În această privință, este necesar să se constate că, în cazul în care desfășurarea sesiunilor Parlamentului nu este menționată în mod expres în decizia din 8 aprilie 1965, articolul 1 precizează că „Luxemburg, Bruxelles și Strasbourg rămân locurile de muncă provizorii ale instituțiilor comunitare“. Or, în acea perioadă, desfășurarea sesiunilor plenare ale Parlamentului era singura activitate a instituțiilor comunitare care se derula în mod constant la Strasbourg. Declarațiile adoptate de miniștrii afacerilor externe cu ocazia intrării în vigoare atât a Tratatului CECO, precum și a Tratatelor CEE și CEEA, arătasera deja clar voința guvernelor statelor membre ca „Adunarea să se reunească la Strasbourg“.

43 Este adevărat că, începând cu 1967, Parlamentul a instituit practica de a desfășura jumătate din sesiunile sale plenare la Luxemburg. Pe această practică, precum și pe decizia adoptată în 1981 de a menține statu-quo-ul se bazează guvernul luxemburghez pentru a susține că decizia de a organiza toate sesiunile plenare la Strasbourg este contrară deciziilor guvernelor statelor membre în domeniu.

44 Cu toate acestea, este necesar să se observe că această practică fusese decisă de către Parlament din proprie inițiativă și că ea nu fusese aprobată nici expres, nici implicit de către statele membre. Dimpotrivă, guvernul francez a contestat în repetate rânduri compatibilitatea acestei practici cu deciziile statelor membre și a solicitat să fie modificată. Prin urmare, guvernul luxemburghez greșește atunci când susține că s-a creat un obicei în favoarea sa prin această practică, completând deciziile statelor membre în materie și obligând Parlamentul să-și desfășoare o parte din sesiunile plenare la Luxemburg.

45 Această apreciere nu este afectată de concluziile conferinței privind sediul instituțiilor care a avut loc în 1981. Ținând seama de divergențele subzistente care au caracterizat aceste concluzii și de absența oricărei modificări a deciziilor adoptate anterior, declarația de menținere a statu-quo-ului cu care s-a încheiat această conferință nu poate fi înțeleasă decât ca expresia voinței de a nu schimba situația juridică preexistentă. Prin urmare, această declarație nu împiedică Parlamentul să abandoneze o practică pe care o introdusese din proprie inițiativă.

46 Rezultă că decizia Parlamentului de a organiza, în viitor, toate sesiunile sale plenare la Strasbourg nu este contrară deciziilor guvernelor statelor membre în domeniu și nu depășește competențele Parlamentului.

c) Cu privire la organizarea reuniunilor comisiilor și grupurilor politice la Bruxelles

47 În al doilea rând, prin rezoluția în litigiu, s-a decis, la alineatul (3) paragraful (b), ca reuniunile comisiilor și grupurilor politice ale Parlamentului să se desfășoare de regulă la Bruxelles.

48 În această privință, este necesar să se observe că practica Parlamentului, dezvoltată în cadrul autonomiei sale, de a organiza reuniunile comisiilor și grupurilor sale politice la Bruxelles nu a fost niciodată pusă la îndoială de vreun stat membru.

49 În aceste condiții, este necesar să se constate că Parlamentul, prin confirmarea acestei practici la paragraful (b) al rezoluției în litigiu, nu și-a depășit competența.

d) Cu privire la instalarea Secretariatului general și a serviciilor

50 În al treilea rând, rezoluția în litigiu vizează, la paragraful (c) de la alineatul (3), funcționarea secretariatului și a serviciilor tehnice ale Parlamentului care trebuie revizuită pentru a răspunde cerințelor organizării unor sesiuni plenare la Strasbourg și a reuniunilor comisiilor și grupurilor politice la Bruxelles, în special pentru a împiedica deplasarea constantă a unei mari părți din efectivele Parlamentului.

51 În această privință, este necesar să se sublinieze mai întâi că guvernele statelor membre au decis la articolul 4 al deciziei din 8 aprilie 1965 că „Secretariatul general al Adunării și serviciile sale rămân la Luxemburg“.

52 Având în vedere reuniunile comisiilor și ale grupurilor politice la Bruxelles, Parlamentul a instituit practica de a desemna un anumit număr din funcționarii și agenții săi. Președintele Consiliului, exprimând punctul de vedere al guvernelor statelor membre, în scrisoarea din 22 septembrie 1977, a luat act de faptul că Parlamentul menține la Bruxelles „minimumul de infrastructură necesară pentru a asigura desfășurarea acestor reuniuni“.

53 În perspectiva obligației de a respecta competențele respective care le revin atât statelor membre cât și Parlamentului, în exercitarea acestor competențe, articolul 4 menționat trebuie interpretat în sensul că acesta nu împiedică anumite măsuri ale Parlamentului care sunt necesare în vederea bunei sale funcționări.

54 Reiese că, în absența unui sediu sau chiar a unui loc de muncă unic al Parlamentului, acesta trebuie să fie în măsură să mențină în diferitele locuri de muncă, în afara locului unde este instalat secretariatul său, infrastructura indispensabilă pentru a asigura faptul că acesta poate îndeplini, în toate acele locuri, sarcinile care i-au fost încredințate prin tratate. În aceste limite, instalarea unei astfel de infrastructuri în afara locului unde este instalat secretariatul poate fi, prin urmare, conformă cu principiile menționate anterior care reglementează competențele respective în domeniu.

55 Cu toate acestea, este necesar să se sublinieze că transferurile de personal nu pot depăși limitele menționate anterior, dat fiind că orice decizie de transfer, complet sau parțial, în drept sau în fapt, a Secretariatului general al Parlamentului sau a serviciilor sale, constituie o încălcare a articolului 4 din decizia din 8 aprilie 1965 și a asigurărilor sale că această decizie avea rolul să ofere Marelui Ducat al Luxemburgului, în temeiul articolului 37 din Tratatul de instituire a unui Consiliu unic și o Comisie unică a Comunităților Europene sus-menționat.

56 În lumina acestor observații, este necesar să se analizeze dacă rezoluția în litigiu, în măsura în care aceasta prevede că funcționarea secretariatului și a serviciilor tehnice „trebuie revizuită” pentru a răspunde cerințelor de desfășurare a activităților Parlamentului la Strasbourg și la Bruxelles, respectă limitele impuse competenței privind organizarea internă a Parlamentului.

57 Cu toate că unele dintre considerentele din rezoluția în litigiu, precum și circumstanțele adoptării sale și anumite luări de poziție în cursul dezbaterilor parlamentare pot conduce la ideea că rezoluția în litigiu vizează efectiv un transfer cel puțin parțial de personal din cadrul secretariatului general către alte locuri de muncă, este necesar să se țină, de asemenea, seama de conținutul ultimelor trei liniuțe explicative ale acestui paragraf, vizând în special utilizarea unor mijloace de telecomunicație, utilizarea tehnicilor celor mai avansate pentru a facilita cooperarea între instituții și îmbunătățirea legăturilor rutiere, feroviare și aeriene între principalele centre ale activității comunitare. În lumina celor trei liniuțe menționate anterior și a declarațiilor reprezentanților Parlamentului în cursul procedurii înaintea Curții, declarația conform căreia funcționarea secretariatului și a serviciilor „trebuie revizuită” nu trebuie înțeleasă în sensul că aceasta conține o decizie privind măsurile concrete și în special un transfer de personal. Decizia privind măsurile concrete a fost lăsată pentru o analiză ulterioară și nu va putea fi adoptată decât cu respectarea competențelor menționate anterior.

58 Pe baza acestei interpretări este necesar să se constate că paragraful c) de la alineatul (3) al rezoluției în litigiu nu aduce atingere deciziilor guvernelor statelor membre în domeniu și, în special, articolului 4 al deciziei din 8 aprilie 1965 sus-menționate. Prin urmare, acesta nu depășește competențele Parlamentului.

59 Prin urmare, motivul bazat pe necompetență nu este întemeiat.

2. Cu privire la încălcarea normelor materiale

60 Guvernul luxemburghez a mai invocat încălcarea normelor materiale arătând că acordul guvernelor statelor membre pentru orice decizie privind sediul lipsește și că, înainte de adoptarea rezoluției în litigiu, Parlamentul nu a consultat comisia juridică.

61 În această privință, este suficient să se observe, în speță, că guvernul luxemburghez nu a stabilit nici o încălcare a normelor materiale care trebuie respectate de Parlament la adoptarea unei rezoluții astfel cum este cea în litigiu.

62 Prin urmare, acest motiv nu este întemeiat.

63 Din cele menționate anterior rezultă că acțiunea trebuie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

64 În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată, în cazul în care s-a solicitat acest lucru. Cu toate acestea, în temeiul alineatului (3) al aceluiași articol, Curtea poate să compenseze cheltuielile de judecată integral sau parțial, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere sau pentru motive excepționale.

65 În speță, un astfel de motiv excepțional constă în faptul că anumite elemente ale rezoluției în litigiu, și anumite circumstanțe privind adoptarea sa puteau da naștere unor îndoieli justificate. Prin urmare, este necesar să se facă uz de posibilitatea prevăzută de articolul 69 alineatul (3) din Regulamentul de procedură și să se compenseze cheltuielile.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

hotărăște:

1. Respinge acțiunea.

2. Fiecare parte își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Mertens de Wilmars

Pescatore

O'Keefe

Everling

Mackenzie Stuart

Bosco

Due

Bahlmann

Galmot

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 10 februarie 1983.

Grefier

P. Heim

Președinte

J. Mertens de Wilmars